des verbonts was) te nieten ghedaen soude zijn. Alsoo segghen wy dat de Roomsche Kercke door den Doop Gode noch kinderen baert, maar dat sy daer naer de selue door haer afgoderye voor den Duyuel opvoedt ende ophoudt, euen ghelijck Ezechiel segt: Dat Jerusalem ende Samarien Gode kinderen baerden, ghelijck een ouerspeelster haeren man kinderen baert tot dat het afscheyt gemaeckt sy, maer dat sy daer naer de selue kinderen den Moloch, dat is te segghen, den valschen goden opofferden.

Ten tweeden segghen wy met Augustino dat het niet den Ketter en is die doopt als het Doopsel in zijn gheheel gebleuen is, maer Christus door de hand des Ketters, waer in wij volghen het gebruijck der eerster Kercke, ende het besluyt van het eerste Concilium van Nicen. Dat men de ghene die van Ketters ghedoopt hadden gheweest, als sy haere ketterije versaeckten, niet en soude herdoopen, wtghesteken de ghene die by de Samosatenen ghedoopt waren, welcke de wesentlicke woorden des doops niet en gebruijckten, ende dese en heeft men nochtans niet eyghentlick herdoopt, midtsgaders dat sy sonder de voorseyde woorden niet en conden ghedoopt gheweest hebben. Nu wy hebben door de ghenade Godes in den naeme Christi, ende niet in den naeme van den Antechrist ofte van zijn afgoden ghedoopt gheweest.

Ten derden het Doopsel brenght ons van onse kintschap af in het huys Godes, maer het en is niet ghenoech in zijn huys ontfanghen te zijne ten sy dat wy hem naer zijn ghehoden dienen. Want alsdan beroouen wy ons seluen van de weldaet die wy door den Doop ontfanghen hebben: den welcken (ghelijck S. Augustinus seght) ons alsdan tot meerder verdommenisse keert. Derhaluen is ons den Doop als een recht des borgherschaps in een ghemeynte, waer door wy verbonden zijn ons als goede borghers te draghen, ende oock worden wy daer mede van enckel vyanden, verraders ende dootslaghers, soo wy den tyran (die den seluen Doop soeckt te ouerweldighen) dienen, ende teghen de wetten der seluer de wapenen draghen. Want al ist by aldien, dat wy onder de tyrannie gheboren zijn, soo zijn wy nochtans gheboren ten behoeue der ghemeynte, ende in het register der borgheren geschreuen, ende niet in de rolle der slaven des tyrans, al waert schoon dat de tyran selue ofte zijn dienaers het register daer van hielden. Nu wy weten dat een borgher, die onder de tyrannie gheboren is, ende den tyran gedient heeft, ende daer naer zijn schult bekennende, hem seluen met de verlossers der ghemeyner vryheit voeght, gheen nieuwe brieuen van borgherschap van doene en heeft, hoe wel hy door zijn voorgaende wercken hem seluen onweerdich daer van ghemaeckt heeft. Alsoo segghen wy oock dat de ghene die onder het Pausdom ghebonden zijn, die den Antechrist toeghestaen, zijne rotterije aenghehanghen hebben, ende alle ander Ketters die teghen Christum ghevoehten hebben, gheenen tweeden Doop en behoeuen als sy wederom tot hun schuldighe plicht keeren: Want al waert by aldien dat sy Christum verloochent hadden, daerom en is Christus zijn recht niet afgegaen dat hy op hen heeft. Ende soo verre is het dat hun Doopsel wtgewisschet sy, dat sy in stede daer sy sonder den Doop maer enckel vyanden en souden gheweest hebben, verraeders gheworden zijn, ende rebellen teghen zijne Majesteyt. Ende daerom en hebben sy maer ghebreck een wtwissinghe van haere misdaet, ende niet een vernieuwinghe van haeren Doop.

Ten vierden, houden sy ons voren datter gheenen Doop en is dan in de Kercke: ende dat wy ons van hen scheydende, oock van de Kercke scheyden. Het is waer daer en is gheenen Doop buyten de Kercke, ende wy en loochenen oock niet dat de Roomsche Kercke een Kercke sy, want selfs als wy houden dat den Antechrist daerin regneert soo houden wy dien volghende dattet een Kercke is, midtsgaders dat hy nerghens en can sitten dan in de Kercke. Maer het is een ander saecke hem van de Roomsche Kercke te scheyden, ende een ander saecke hem van de ghemeynschap der alghemeyner Kercke te onttrecken, ghelijkerwijs wy hier bouen verclaert hebben. Ten anderen wy en scheyden ons vanden tempel niet, maer van de afgoderye die in den tempel ghebuert, noch van de ghemeynte niet maer van de tyrannie die de selue onderdruckt, noch van de stadt niet, maer van de peste die de selue verghift, noch van de ghemeynschap des volcks, dwelck wy alle voorspoet ende gheluck toe wenschen, maer van de conspiratie des Antechrists ende zijnder supposten. Soo dat wy haeren Doop niet en versaecken, maer den seluen beuestighen. Wy zijn door den seluen verbonden Godt te dienen, ende den Duuel te uersaecken, ende wy soecken hem volghende dien naer zijn woort te dienen, ende de afgoden te versaecken. Wy zijn door die brieuen des borgherschaps verbonden de oude wetten der Christelicker ghemeynte, de welcke de Kercke is, te onderhouden, ende volgende de selue houden wy haer de wet Godes haeres eenighen wethouders wederom voren, ende begeeren de Kercke te verlossen van alle die nieuwe instellinghen, waermede den Antechrist de consciencien beswaert heeft. Wy hebben door den Doop Christo eedt ghedaen, ende de Paus wilt ons van Christi dienst tot zijn afgoden, ende tot hem seluen aftrecken. Soo dat wy nu Christo dienen teghen den Antechrist, ende de Kercke teghen zijn conspiratie; want het is te dier oorsaecke dat wy door de ghenade Godes in de Kercke ghedoopt zijn gheweest, hoe seer dat de selue ghetyranniseert ende verdruckt gheweest is.

Maer (segghen sy) de dienaers des ghenes die ghy seght Antechrist te wesen hebben u ghedoopt. Sy hebben my water op mijn hooft gheworpen, maer Christus alleene heeft my ghedoopt. Den tyran ofte zijn dienaers die hy zynder beliefte int ampt gheset heeft, hebben my moghen de handt op doen lichten ende eedt doen doen. Maer sy hebbent my voor de ghemeynte doen doen, ende niet voor den tyran, in den naeme Christi ende niet in den naeme des Antechrists. De vorme des eedts is gheheel gebleuen, al ist by aldien dat den staet verandert is. Derhaluen om t'inhouden van mijnen eedt te volghen sal ick in den legher der warachtighe borgheren vertrecken: ick sal de suuer Kercke soecken ter plaetsen daer zij vertrocken is, ende sal de ghemeynschap des Antechrists versaecken, die onder het decsel van mijnen eedt, mijnen eedt doet breken.

RUTGERS.

Uit de Pers.

Omtrent het belangrijk vraagstuk der financieele scheiding tusschen Kerk en Staat leest men in *De Hervorming* dit:

»De *Liberale Unie* — haar bestuur althans — gaf een programma, waarin alle groote vragen gesteld worden, en de richting aangegeven, waar de liberale partij hare oplossing heeft te zoeken. Alle groote vragen — op twee na: die welke Art. 194 en Art. 168 van de oude grondwet in herinnering brengen.

Doch de onderwijs quaestie is thans niet aan de orde, meent gij? Eilieve, hoe kunt gij zonder haar van *leerplicht* reppen?

Niemand weet een oplossing in zake Art. 168?

Maar schrijven mannen als Prof. Buys en Mr. De Beaufort dan dingen neer, die onmogelijk te verwezenlijken zijn? Het weekblad *De Amsterdammer* schreef, dunkt ons, onlangs naar waarheid: »Iedere staatkundige partij moet een antwoord geven op de volgende vraag: Kan de staat het lijdelijk aanzien, dat de clericalen in de Ned. Herv. Kerk eerst de doleerenden de kerk uitzetten en hen van hun aandeel berooven, daarna met de modernen hetzelfde doen, om eindelijk onderling oneenig te worden en elkaar uit te drijven en te berooven? Kan de staat dulden, dat de gelden, bestemd om in de godsdienstige behoefte van allen te voorzien, aan de bestemming worden onttrokken, om slechts ten bate van enkelen gebruikt te worden?"

Dit lijdelijk aan te zien is, in naam der leuze: Scheiding van Kerk en Staat, dan in het afgetrokken geluidigd, juist het tegenovergestelde te doen, van wat zij in werkelijkheid te beteekenen heeft.

Behoort de liberale partij te doen, als gaan haar deze dingen niet aan of als wist zij er geen weg mede?

Is het politicke kansberekening, dat zij niet wil streven naar eene organieke wet, die deze materie regelt?

Ligt het op haar weg in dezen de mannen van de *Stemmen voor Waarheid en Vrede* en het *Wageningsche Weekblad* of den *Wageninger*, zooals dit blad thans, tweemaal 's weeks verschijnende, heet, tegemoet te komen?

Of zou deze politicke slimheid kunnen blijken, de echte politicke wijsheid te hebben bedrogen?

Wie geeft een antwoord op de vraag: Wat zal het zijn binnen onze landpalen, in dit opzicht en in menig ander?"

Ook deze stem mag gehoord.

De keus voor de »kerkelijken" is eenvoudig.

Houden ze de teugels van Art. 168 (171) te streng vast, dan blijven ze nog een tijdlang meester van het terrein, maar eindigen met alles, zonder eenige vergoeding, te verliezen.

Daarentegen, doen ze water in hun wijn, en werken zijzelven tot regeling mede, eer het te laat is, dan blijft hun de kans geboden, om te scheiden met beneficie van een goed deel van den inventaris.

Onlangs schreven we in een noot onder onze Oudejaarsbeschouwing over het pas optreden van zon, maan en starren, als tijdmeters, op den *vierden* dag, dit:

»Wie hierop stuit, rekent buiten den Schepper. Of is niet én het denkbeeld van den tijd én zijn indeeling van dagen, én het verwerkelijken van dit denkbeeld door een wisseling van licht en geen licht, beide uit God? En indien dit zoo is, is God de Heere dan niet precies even machtig, om, zoolang er nog geen zon of maan schijnt, op even gezetten tijd nu eens een lichtglans in het paradijs te doen schitteren en straks dien lichtglans uren lang weg te houden? En als de Heere nu, na dit driemaal gedaan te hebben, zonder behulp van een zon, daarna besluit dit komen en gaan van het licht aan de zon te verbinden, wat geschiedt dan anders, dan dat Hij eerst rechtstreeksch en zonder een zon te gebruiken, precies datzelfde doet, waar Hij van den derden dag af goed vindt de zon voor te bezigen? Stel, God de Heere doofde morgen de zon uit, zou Hij daarom onmachtig wezen, even geregeld het nu eens licht, en dan eens donker om ons te laten zijn? Of kan God wel licht aan de zon scheppen, maar geen licht zonder zon? Eilieve, waar heeft de zon dan haar licht vandaan?"

Hierop nu antwoordt de redactie van *De Hervorming* dit:

Dr. Kuyper wil blijkbaar betoogen, dat de Schepper dit immers voor heeft boven den Heer Maju, dat Hij niet als deze gebonden is aan een toestel, wanneer Hij een lichtglans wil doen schitteren".

Overigens zijn vragen als hij hier doet, saam te vatten in deze ééne: Waarom zou God geen dag en nacht kunnen maken, zonder dat Hij dag en nacht maakt?

Ja, waarom niet?

En waarom zou God niet alle mogelijke en onmogelijke dingen kunnen doen, die in het scholastieke brein van den eersten den besten aan Droogstoppel verwanten letterknecht zouden kunnen opkomen?

Wel, waarom niet?

Indien het ons maar vergund is, er ons in te verheugen, dat wij Genesis I kunnen lezen, zonder op bezwaren te »stuiten", tot wier wegruiming Dr. Kuyper zich gedoemd ziet zijne krachten in te spannen, en zonder dat wij in verzoeking komen dergelijke even oneerbiedige als kinderachtige »waaroms" te stellen.

Zij het ons vergund op te merken, dat dit bescheid geen hout snijdt.

Althans noch onze vaderen, noch de *Heraut*-redacteuren hebben zich ooit de absurde vrijheid veroorloofd, om elk struikelblok uit den weg te ruimen door een vaag beroep op de almachtigheid Gods.

Wat *De Hervorming* ons toedicht, als schreven we aan de almacht Gods toe, om alle mogelijke en onmogelijke dingen te doen, is *haar* verzinsel, niet ons zeggen. En zoo de luchthartige opmerker waant, dat dit scholastiek zou zijn, dan zij hem aangeraden Voetius' *Selectae disputationes* eens in te zien, die hem toonen zullen, hoe juist Voetius, de scholastiek, het sterkst tegen dit dwaas almachtigheidsbegrip gestreden heeft.

Hij gelieve voorts op te merken, dat wij in onze onderstelling niet één enkele zaak uit de Almachtigheid Gods hebben afgeleid, dan na deze bij analyse als feit te hebben aangewezen. Er zijn hier drie dingen: 1. het denkbeeld van tijd; 2. de indeeling van den tijd in dagen; en 3. de verwezenlijking van dit denkbeeld door het nu eens doen glansen en dan weer terugnemen van licht; en alle deze drie blijken in God mogelijk. En de eenige vraag waarop het nu aankomt is, of de Heere dit effect alleen door de zon kon bereiken, of ook zonder de zon.

Voorts merke de redactie van *De Hervorming* op, dat Mozes in zijn scheppingsverhaal het juist nam, gelijk wij het nemen.

Immers, hij schrijft driemaal van een dag die kwam en ging door wisseling van licht en duisternis, eer hij aan de zon toekwam.

Onze voorstelling is dus niet in het verhaal ingelascht, maar er klaar en duidelijk uit genomen.

Lust het haar derhalve, Gen. 1 zóó te lezen, dat ze iets anders leest dan de schrijver bedoelde, het zij zoo; maar tot exegetisch en wetenschappelijk lezen van een verhaal, ze zal het ons voetstoots toestemmen, komt ze zoodoende niet.

Ze verlaat het oorspronkelijke, omdat ze er geen oog voor heeft.

KUYPER.

Officieele Berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

Diaconaal convent.

Het diaconaal convent zal, zoo de Heere wil, gehouden worden op Donderdagavond 2 en Vrijdag 3 Februari 1888, te Utrecht, in het »Gebouw voor kunsten en wetenschappen."

Woensdag 1 Februari tevoren, des avonds te half acht uur, GODSDIENSTOEFENING in de Oosterkerk. (Ds. Klaarhamer, pred. te Middelburg.)

Donderdagavond te zes uur in het »Gebouw voor kunsten en wetenschappen": OPENING VAN HET DIACONAAL CONGRES.

Onderwerp van behandeling: *De bedienende personen.*

Vrijdagmorgen te 10 uur: Voortzetting van het congres.

Onderwerpen: *De bediening*, en *De bediende personen.*

Vrijdagavond te half acht uur: GODSDIENSTOEFENING in de Oosterkerk. (Ds. N. A. de Gaay Fortman, pred. te Amsterdam.)

Het convent zal toegankelijk zijn voor Bedienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen van Gereformeerde Kerken, daartoe door hunne kerkeraden afgevaardigd.

W. VAN DEN BERGH, *te Voorthuizen.*
N. A. DE GAAV FORTMAN, *te Amsterdam.*
H. HOEKSTRA, *te Utrecht.*

AXEL. Den 19den December l.l. werd in eene kerkeraadsvergadering onder praesidium van den oudsten ouderling voor de geheele Hervormde gemeente te Axel aan de Kerkorde, ingevoerd bij Koninklijk Besluit van 1816, alle kracht en geldigheid ontnomen, en diensvolgens alle daarop gegronde bepalingen en besluiten voor vervallen verklaard. Uit de handelwijze van het klassikaal bestuur van Wijk-bij-Duurstede tegenover den heer Ds. F. W. J. Wolf, laatst predikant te Odijk en thans predikant dezer gemeente, was wederom ten duidelijkste gebleken, hoezeer door de besturen niet meer gevraagd wordt naar wat Gods Heilig Woord gebiedt, en hoe zelfs de reglementen, waarop zij zich steeds beroepen, met de meeste willekeur worden uitgelegd en misbruikt. Veler oogen gingen aldus open voor het ongoddelijke in een dergelijke organisatie. De kerkeraad besloot dan ook, zich wederom onder de nimmer afgeschafte Dordtsche kerkenordening te stellen, de Formulieren van Eenigheid als akkoord van kerkelijke gemeenschap aan te nemen, en in correspondentie te treden met de andere kerken. Ds. Wolf, die in deze vacante gemeente reeds enkele weken het Woord bediende in de Christelijke school, welke door heeren bestuurderen bereidvaardig ten dienste van den kerkeraad was gesteld, werd door den consulent, Ds. Klaarhamer, den 28sten Dec. l.l. naar aanleiding van Joh. 21: 17 bevestigd en deed Zondag d. a. v. zijn intrede. Onder den zegen des Heeren gaat in deze kerk het aangevangen werk der reformatie boven verwachting gelukkig voort.

Aan de kerkeraden der Ned. Geref. Kerken (doleerende)

De kerkeraad der Ned. Geref. kerk (doleerende) te Engwierum, krachtens het ambt der geloovigen onder medewerking der genabuurde kerk van Anjum gekozen en openlijk in het ambt bevestigd op Maandag 2 Januari 1888, bericht u langs dezen weg,

dat ook voor zijne kerk de synodale organisatie van 1816/52 is terzijdegezet en aanvaard de kerkenorde van Dordrecht van 1619.

Erkennende de drie formulieren van eenigheid als akkoord van kerkelijke gemeenschap, wenscht hij ook met de overige Gereformeerde kerken in correspondentie te treden; hij bidt dezen den zegen des Heeren toe en biedt den broederen bij dezen de broederhand.

Namens den kerkeraad,
F. T. POSTMA, *Ouderling.*
J. LANGHOUT, *Consulent.*

Engwierum, 5 Januari 1888.

Gereformeerde Gezindheid.

Doleerende Kerken.

BEROEPEN: Vlaardingen, A. van Schelven, reizend predikant. — Delft, W. van den Bergh te Voorthuizen. — Sneek, L. Wagenaar te Heeg.

BEDANKT: Meppel, J. C. Sikkel te Hijlaard.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BEROEPEN: Sliedrecht, A. Voogel te Zalk en Veerkaten (cl. Zwolle). — Doesburg, D. van Brummen te Dordrecht. — Heusden, H. W. J. van Baalen, emer. pred. te Amersfoort. — Jacobapolder, J. Verhaven te Kamperland. — Oranje (Noord-Amerika), J. ten Grootenhuis te Hellevoetsluis. — Zandeweer, H. J. Bouwers te Drachtster-Compagnie (Fr.).

BEDANKT: Noordwijk, P. J. Baay te 's-Gravenzande. — Baarn, M. van Minnen te Utrecht.

Synodale Genootschapskerk.

VIJFTAL: Nieuwe-Pekela (vac.-Niemeijer), F. Zoete te Engwierum, Joh. Vinke te Enter, J. Griethuizen te Haren, E. Jansen te Heemse en W. Meijeringh te Boven-Pekela.

DRIETAL: Amsterdam, F. H. J. Grundlehner te Delft, J. J. van Noort te Werkendam en A. H. Roose te Woudsend.

TWEETAL: Leeuwarden (vac. G. J. de Hoest), A. Kan te Velp, H. G. Kleijn te Hooge-Zwaluwe, J. J. van Noort te Werkendam, J. Quast Hzn. te Nijbroek, A. J. ter Haar Romeijn te Dedemsvaart en P. J. Romijn te Zierikzee.

BEDANKT TOEBEDING VAN BEROEP: Scherpenisse, J. Willemse te 's-Heerenhoek.

BEROEPEN: Doetinchem, tot tweeden predikant bij de Ned. Zendingsgemeente, F. Kampstra te Langeweer (cl. Dokkum). — Harmelen, J. Vermeer te Zwolle. — Zuilen (cl. Amersfoort) en Ouderkerk aan den IJsel, E. A. Lazonder te Oldebroek (Geld.) — Gouda, J. D. van Arkel te Bloemendaal. — Benthuizen (cl. Leiden), C. J. van Arkel, cand. te Utrecht. — Loenen (bij Dieren), J. M. S. Baljon te Nederhemert. — Stavenisse, G. J. Antink te Oostermeer en Eestrum. — Nijehaske, E. Weidner te Wilsum (Overijsel). — Krewert (cl. Appingadam), E. van Kleffens te Siddeburen (cl. Appingadam). — Acquoy, A. E. L. W. Römer te Buurmalsen. — Loon op Zand, J. W. H. Kalkman te Monster. — Marken, G. Nijhuis te Berlikum (Friesl.)

AANGENOMEN: De Lier (cl. 's-Gravenhage), J. M. Conradi te Nisse (cl. Goes). — Enschedé, W. van Dam te Grootebroek. — Reden, Z. H. F. A. Faure te Woudenberg. — Harderwijk, J. Göpner te Gendringen.

BEDANKT: Katwijk aan Zee, E. A. Lazonder te Oldebroek. — Nieuwerkerk aan den IJsel, P. Segboer te Nieuw-Lekkerland. — Den Helder, J. A. Prins te Dokkum. — Middelburg, C. B. Oorthuijs te Katwijk aan Zee. — Lunteren, W. De Lange te Bruchem c. a. — Tolen, J. A. van Boven te Oost- en West-Souburg. — Koudum, J. M. Snethlage te Haarlem. — Varik (cl. Zalt-Bommel), J. C. Prins te Werkhoven. — Hollandscheveld (Drente), J. W. H. Kalkman te Monster. — Eemnes-Buiten, F. Kijftenbelt te Hoevelaken. — Waverveen, C. J. van Arkel, cand. te Utrecht. — Koudum, J. M. Snethlage te Haarlem. — Schiedam, C. L. Laan te Goes. — Mantgum c. a. J. T. Tenthoff te Wijnaldum. — Oosterhesselen, H. J. Huber te Gieterveen. — Brock op Langendijk en Zuid-Beierland, P. Bongers te Ameide c. a. — Elburg, G. J. Klump te 's-Graveland. — Oud-Alblas, E. A. Lazonder te Oosterwolde (Geld.).

Advertentiën.

Vrije Universiteit.

»Het is den menschen gezet, eenmaal te sterven." En wanneer die ure zal zijn aangebroken voor iemand onzer, is ook voor hem of voor haar de mogelijkheid voorbij, om den Heere hier op aarde te dienen en zelf mede te arbeiden aan de komst van zijn Rijk: want »wie zal den Heere loven in het graf?" Deze gedachte moet een iegelijk onzer tot meerderen ijver aansporen, vooral wanneer men de jaren ziet heenspoeden; doch ook moet de gedachte aan de ure des doods de vraag doen opkomen in de ziel: »Kan ik niet ook nà mijn dood op indirecte wijze toch nog iets doen voor de uitbreiding van het Koninkrijk Gods?" — In vroegere tijden werden groote kapitalen vaak nagelaten, waardoor de Godshuizen zijn ontstaan, die nog zeer velen ouden van dagen, weduwen en weezen een welkome schuilplaats aanbieden. Hoevelen zijn er nog in onze dagen, die, al zijn het dan niet altijd groote sommen, dan toch nog heel wat in hun uiterste wilsbeschikking zouden kunnen toedeelen aan de Vrije Universiteit, opdat uit de renten daarvan een leerstoel in eene of andere faculteit van wetenschap geheel of ten deele worde bekostigd! Ik weet wel, dat het een delicaat punt is, dat ik hier aanroer, en het misschien wat vreemd *klinkt* te vragen: »Gedenk onzer stichting ook, indien gij beschikkingen gaat treffen omtrent uw aardsche goed nà uw heengaan van deze aarde" — maar aan den anderen kant is het toch een zeer natuurlijke zaak, daar toch voor ieder onzer de doodsure *moet* aanbreken, en, gelijk er ook geschreven staat, dat »daarna het oordeel komt", waarbij het volstrekt niet onverschillig zijn zal, *hoe* wij met ons aardsche goed zullen gewoekerd hebben tot eer van onzen Koning.

Zij het mij vergund, hierbij in herinnering te brengen, dat de officieele titel onzer vereeniging waarop rechtspersoonlijkheid is verleend, is: »De Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Amsterdam."

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën: door den heer R. de Ruiter te Harlingen *f* 96.50; door den heer J. Velders te Baambrugge *f* 97.50; door den heer D. L. Tromp te Woudsend *f* 54.50; door den heer L. Onvleete IJlst. (1ste storting) *f* 200; door den heer J. W. van Beem te Albega *f* 122; door den heer H. Bijkerk Rz. te Steenwijk *f* 4.50; door den heer G. J. van Goor te Kampen *f* 9. **Aan collecten:** door den heer W. Hovy, van de Ned. Ger. Kerk te Beverwijk *f* 11; door den heer J. L. Jaspers, feestcollecte van de Ger. Vereeniging te Hilversum *f* 28.40; door Ds. J. J. A. Ploos van Amstel te Reitsum *f* 18; door den heer J. Velders te Baambrugge *f* 12; van den kerkeraad te Baarn *f* 21.10. **Aan schenkingen:** door den heer J. Velders van C. v. W. *f* 2.50; door Ds. J. J. A. Ploos van Amstel, gevonden in de collecte *f* 5, van Mej. Wed. G. v. W. *f* 10, samen *f* 15; door den heer E. Bouwmeester, te Rijssen, van de Zondagsschool *f* 2; door den heer W. Hovy, van den heer J. W. V. *f* 60; door den heer R. de R. te Harlingen *f* 1.50; door den heer W. Hovy, van Jhr. E. v. S. *f* 100; door Dr. F. L. Rutgers van Mej. G. te Vlissingen *f* 5; door den heer F. van den Brink te Renkum, van de fam. Van d. K. *f* 5, van J. P. C. *f* 2.50, van Van d. P. *f* 2, van S. *f* 1, van H. *f* 1, van Van d. B. *f* 1, samen *f* 12.50; gecollecteerd in de Vereenigin N. R. *f* 2.50 en *f* 2.50; samen *f* 5.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer A. M. de Blauw Jr. te 's-Hage *f* 2.50; gecollecteerd in Frascati *f* 2.47.

Voor het Hospitium:

Door Ds B. van Schelven *f* 2.50; door Mevr. Mond van D. L. T. te W. *f* 10; door den heer H. Seret te Hof van Delft, van een belangstellende dame *f* 5; door den heer W. Hovy van Jhr. E. v. S. *f* 20; van eenige vriendinnen te U. 6 lakens.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door Ds. J. J. A. Ploos van Amstel, van den heer M. van der Laan, van Kollum *f* 9.75, van P. B. *f* 1, *f* 9.75, samen *f* 20.50; door Ds. B. van Schelven, collecte te Weesp *f* 5.38; gecollecteerd in Maison Stroucken van J. M. B. *f* 2, in Odéon *f* 5, samen *f* 7; door den heer W. Hovy van Jhr. E. v. S. *f* 20; door C. J. d. B. te V., gevonden in de coll. *f* 5; postm. 's-Gravenhage *f* 1.50; Van d. L. *f* 25.23½; van M. te H. *f* 1; door Bar. v. d. B. v. V., half jaarlijksche praebende *f* 39.20; door Van V. te V. van de Jongelingsver. *f* 5; Ds. B. te Z. *f* 5; door B. P. T. te R. van de Halvestuiversvereeniging te R. *f* 390, waaronder eene gift van *f* 100.

De contributie uit Maassluis, de vorige week vermeld, was *f* 128; en de collecte, 1 Januari als door Ds. v. Goor ontvangen verantwoord, was van de Ned. Ger. kerk te Bunschoten.

S. J. SEEFAT, *Penningmeester.*
Lijnbaansgracht 248.

Wie goede, Gereformeerde leerredenen wenscht te onderzoeken, bestelle

Lijdens- en Feeststoffen

van A. P. A. DU CLOUX, 2de uitgaaf.

12 Lijdensstoffen, 1 gulden; **12 Feeststoffen** 1 gulden, franco verzending. De eerste uitgaaf kostte *f* 1.80. Verkrijgbaar bij R. BOERMA, Groote Appelstraat, *Groningen.*

Een Exemplaar **Johannes Calvijn**, verklaring over het Nieuwe Testament, uitgegeven 1834, in het Latijn, zindelijk, halffleer, 7 deelen, groot 8°., voor 9 gulden. (670)

Bij den Uitgever J. J. WIARDA, te *Sneek* is van de pers gekomen:

LEESBOEK

OVER DE

Gereformeerde Geloofsleer.

Zestiende stuk.

Heilsorde. Heiligmaking.

DOOR

H. E. GRAVEMEIJER.

Prijs *f* **0.90.**

Van dit werk, door de Christelijke pers zoo gunstig beoordeeld en aanbevolen, verscheen vroeger:

1ste stuk: Godsdienst. Bronnen der Godskennis. *Tweede druk.* . . . . . *f* 0.75
2de » Gods Woord. *Tweede druk.* . » 1.25
3de » Gods Wezen, Namen, Eigenschappen. *Tweede druk.* . » 1.—
4de » Gods Drieëenheid. *Tweede dr.* » 1.—
5de » Gods Besluiten. Praedestinatie. » 0.90
6de » Schepping. . . . . » 1.—
7de » Voorzienigheid . . . . . » 0.65
8ste » Staat der Rechtheid . . . . » 0.50
9de » Zonde . . . . . » 0.90
10de » Des Verlossers Persoon. . . » 0.80
11de » Des Verlossers Namen en Ambten . . . . . » 1.—
12de » Des Verlossers Staten. Vernedering . . . . . » 1.40
13de » Des Verlossers Staten. Verhooging . . . . . » 0.80
14de » Heilsorde. Roeping. (Bekeering. Geloof). . . . . » 0.80
15de » Heilsorde. Rechtvaardiging. . » 0.80

Elk stuk is afzonderlijk verkrijgbaar bij alle soliede boekhandelaars, alsmede bij den uitgever.

Oude en Nieuwe-Theologische boekhandel van A. FISSCHER, Elisabethstraat, *Utrecht.*

Voorhanden:

HENRY en STACHAUSEN's Bijbelverklaring, compleet op Rom. na
PATRIK, POLUS en WELS, geheel perkamenten banden, extra uitgaaf, *f* 37.
Dito, in halffleder, net exemplaar, *f* 30.

Zendt na ontvangst van postwissel fr. p. post:

ALEX. COMRIE, Catechismus, *f* 2.50.
———— Kranken in afgezakteu staat. *f* 2.25.
———— A. B. C. des geloofs, *f* 0.80.
———— Zaligmakend geloof, *f* 1.60.

Heden komt van de pers:

ZUR ABWEHR.

Etliche Bemerkungen gegen

Professor Dr. A. KUYPERS

Einleitung zu seiner Schrift:

„Die Incarnation des Wortes",

VON

Dr. EDUARD BÖHL,

o. ö. Professor der Theologie in Wien.

Prijs 65 Cents.

SCHEFFER & Co.,

Amsterdam, 11 Jan. 1888. *Uitgevers.*

SCHOTSCHE ZENDINGSKERK.

Zondagmorgen, 10 uur, A. VAN OS.
Zondagavond, 6 uur, F. W. A. KORFF.
Woensdagavond, 8 uur, Vergadering met de Proselieten.

AMSTERDAMSCH ZONDAGSBLAD

TOT GETUIGENIS DER WAARHEID,

verschijnt wekelijks bij **SCHEFFER & Co., Amsterdam, Noorderstraat 14.** De drie eerste nummers worden op franco aanvrage **gratis** toegezonden.

Abonnementsprijs per half jaar. . . . . *f* **1.25.**
Franco per post. . . . . . » **1.50.**

No. 1 bevat: Inleidend woord der Redactie, get. Ds. H. A. J. LuTGE. — Onze kenspreuk. — *Uit het Woord:* Openb. 5 vers 5. — *Uit de nalatenschap der kerk:* Gedachten over Psalm 119 vers 17 v.v. — Kerknieuws. — Leestafel.

No. 2 bevat: *Uit het Woord:* Verklaring van Ezechiel 1. — *Uit de nalatenschap der kerk:* Over 's Heilands komen in vleesch. — Gedachten over Psalm 119 vers 19—24. — Eene belangrijke bekentenis van Luther. — *Correspondentie:* Uit Duitschland. — Kerknieuws.

Dienstneming voor Oost-Indië.

Nederlanders ontvangen bij het aangaan van eene militaire dienstverbintenis van ZES jaar een handgeld van

Drie Honderd Gulden.

Aanbrengpremie TIEN GULDEN.

MILICIENS in werkelijken dienst of met groot verlof kunnen voor den tijd van TWEE jaar gedetacheerd worden naar OOST-INDIË; premie

Twee Honderd Gulden,

Aanbrengpremie TIEN GULDEN,

bijaldien de Milicien met groot verlof afwezig was van zijn korps.

Het Departement van Koloniën en alle Burgemeesters geven GRATIS inlichtingen.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESSTRAAT 106, TE AMSTERDAM.